

KADERNOTA 2025-2028

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Programma's	4
Programma 1: Duurzaamheid	4
Programma 2: Economie en arbeidsmarkt	5
Programma 3: Wonen en voorzieningen	7
Programma 4: Sociaal domein	8
Programma 5: Bestuur en veiligheid	11
Samenwerkingen	12
6: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	13
2. Paragrafen	14
3. Financieel meerjarenperspectief	17
4. Bijlagen	22

Voorwoord

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt de kadernota 2025-2028. We stellen hierin de kaders voor de begroting 2025 en voor de meerjarenraming 2026-2028. We geven in deze kadernota inzicht in onze doelen en ambities. Daarnaast biedt het een financiële doorkijk voor 2025 en de volgende drie jaren.

Strategie met ambitie en ruimte voor keuzes

Een belangrijk uitgangspunt voor deze kadernota zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord 'Strategie met ambitie'. Begin maart 2024 is het coalitieakkoord aangevuld met het addendum 'Ruimte voor keuzes'. In het addendum is te lezen op welke punten we beleid aanscherpen of wijzigen. En welke nieuwe ambities en prioriteiten we stellen. Ook deze uitgangspunten zijn verwerkt in de kadernota. Daarnaast houden we rekening met nieuwe wettelijke vereisten, ontwikkelingen die staan te gebeuren, de grote projecten en de financiële impact daarvan voor ons als gemeente.

Op 5 maart 2024 is het nieuwe college geïnstalleerd. We werken als college voortvarend aan het coalitieakkoord en het bijbehorende addendum. Gemeente Sluis is ambitieus! We werken aan uitdagende vraagstukken en grote projecten. Onze doelen en ambities vragen aanzienlijke investeringen. Zowel op financieel gebied als organisatorische capaciteit. Conform de richtlijnen van de provincie, streven we naar een structureel evenwicht van onze meerjarenbegroting (structurele lasten worden gedekt door structurele baten). Dat wil zeggen dat er in enig jaar een incidenteel begrotingstekort is toegestaan, mits kan aangetoond worden dat dit op lange termijn wordt omgezet naar positieve saldi.

Opbouw kadernota

De kadernota heeft dezelfde indeling als de begroting. Per programma lichten we de belangrijkste onderwerpen voor 2025 toe. Daarnaast gaan we in op samenwerkingen en lichten we een aantal paragrafen uit: onderhoud kapitaalgoederen, bedrijfsvoering en projecten.

Meicirculaire 2024

Naast deze kadernota ontvangt u een raadsinformatiebrief over de gevolgen van de meicirculaire 2024 en de doorwerking daarvan op het financieel meerjarenperspectief. De circulaire verschijnt tegelijk met deze kadernota en kan daardoor nog niet geïntegreerd worden. Door de aanvullende brief heeft u het meest actuele beeld tot uw beschikking op het moment dat de kadernota ter behandeling voorligt.

Doorkijk 2025

Het meerjarenperspectief in hoofdstuk 4 laat een voorlopig financieel beeld zien. Dit beeld wordt uiteraard nog beïnvloed door de uitwerking van de meicirculaire. Een verdere (gedetailleerde) uitwerking van de financiële gegevens verwerken we in de begroting 2025.

Oostburg,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De secretaris,

De burgemeester,

S.I. de Kievit-Minnaert

mr. M.M.D. Vermue

1. Programma's

Programma 1: Duurzaamheid

Duurzaamheid

Door onder andere de uitdagende bestuurlijke situatie werd de behandeling van het beleidsplan duurzaamheid vooruitgeschoven in de tijd. De behandeling in de raad van 16 mei 2024 heeft geleid tot een aangenomen amendement waarin is besloten om het beleidsplan ter visie te leggen. Vaststelling wordt voorzien later dit jaar. Ondertussen startten we met het opstellen van programmaonderdelen voor de uitvoering van het beleidsplan. Daarop volgt een bijbehorende financiële onderbouwing, waarbij we uitgaan van de bestaande budgetten voor Duurzaamheid. We werken daar waar mogelijk aan de uitvoering van de verschillende programmaonderdelen die onderverdeeld zijn in drie pijlers; energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. En ondersteunend hieraan communicatie, participatie en educatie.

Bestrijding ongedierte en onkruid

De laatste jaren is de populatie van exoten in verschillende Europese landen, en ook in Nederland, snel gegroeid. Dit geldt onder andere voor de Aziatische hoornaar. Dit insect valt onder artikel 19. Dit betekent dat er geen sprake meer is van een uitroeiplicht, maar van een beheerstaak. Ofwel het beheersen van de populatie. De Provincie Zeeland probeert om het beheersen van de Aziatische hoornaar samen te doen met andere organisaties. Zoals gemeenten, landbouworganisaties, andere terreinbeheerders en bijenhouders. We verwachten hierdoor dat we als gemeente een intensievere rol gaan spelen in het beheersen van de populatie van de Aziatische hoornaar en andere exoten. In deze kadernota is hier een structurele bijdrage voor opgenomen van € 25.000.

Afval

Zoals u heeft kunnen lezen zijn onze glascontainers in de openbare ruimte aan vervanging toe. In 2025 maken we daarom een investeringsplan. Ook onderzoeken we de beste optie voor plaatsing van glascontainers: boven- of ondergronds.

We hebben extra grond nodig waar de Zeeuwse Reinigingsdienst (ZRD) containerwissels voor huishoudelijk afval kan uitvoeren. Daarnaast hebben we deze extra grond nodig om inzamelvoertuigen van de ZRD te stallen. (Op deze manier komt er ruimte vrij op de milieustraat in Oostburg.) Op het bedrijventerrein Stampershoek in Oostburg is grond beschikbaar. Het voorstel is om hier een kavel van 1100 m² aan te schaffen. Te zijner tijd wordt dit aan uw raad voorgelegd.

Dekking voor deze aanvullende lasten kan gevonden worden binnen het gesloten circuit van de afvalstoffenheffing (verrekenen met de voorziening afvalstoffenheffing).

Programma 2: Economie en arbeidsmarkt

Economie

Economische agenda

De bestuursopdracht economische agenda stond op de agenda van de raadsvergadering van 20 juni 2024. De economische agenda en het uitvoeringsprogramma leveren we in het eerste kwartaal van 2025 op. Hierin staat waar wij in 2040 als gemeente willen staan en wat wij de komende jaren doen om dit te bereiken. Voor de uitvoering ervan hebben we extra middelen nodig. Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2023 is een voorstel gedaan om voor 2025, 2026 en 2027 telkens € 150.000 op te nemen.

Uitvoering planvorming Visie op Westerschelde kust

We werken de planvorming voor de Visie op Westerschelde kust verder uit. We zullen u dan een voorstel voorleggen waarin financiële middelen zijn meegenomen.

Landschapspark Zwinstreek

In oktober 2023 kreeg de Zwinstreek de titel 'Landschapspark'. De titel is een erkenning van de unieke kwaliteiten van het gebied. Na deze erkenning concretiseren we het uitvoeringsprogramma. Voor de uitvoering van projecten zoeken we naar subsidiemogelijkheden. We dragen financieel bij voor de cofinanciering en geven een structurele bijdrage aan het Parkbureau. Vanuit het Parkbureau wordt sturing gegeven aan de uitvoering, op basis van een uitvoeringsprogramma. Hierin wordt opgenomen welke projecten daadwerkelijk opgepakt worden.

Toerisme en recreatie

Waterdunen

We dragen jaarlijks een vast bedrag bij aan stichting Het Zeeuwse Landschap voor het project Waterdunen. Dit bedrag gebruiken zij voor het beheer en onderhoud van de openbare recreatieve onderdelen. Het bedrag is gebaseerd op een berekening uit 2017. Nu Waterdunen open en toegankelijk is voor bezoekers blijkt uit een actuele herberekening dat dit bedrag niet toereikend is. We hebben een overeenkomst met de Provincie Zeeland en Het Zeeuwse Landschap. Daarin spraken we af om van dit gebied een succes te maken en ons allemaal in te spannen om de beoogde doelen te realiseren en in stand te houden. Voor een goede uitvoering zijn we met regelmaat in gesprek met beide partijen.

Uitvoering actie agenda Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030

In het 'Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030' is een visie ontwikkeld op toerisme in 2030. Centraal stond de vraag: hoe ontwikkelen we Zeeland tot een bestemming die veerkrachtig is, die in balans is met de leefomgeving en die waarde creëert voor bezoekers, bewoners en bedrijven. Per thema van de actieagenda (uitvoeringsagenda Bestemming Zeeland 2030) onderzoeken en beoordelen we de benodigde capaciteit en financiële dekking. De thema's zijn:

1. Draagvlak voor toerisme onder inwoners.
2. Een divers aanbod voor een aantrekkelijke en vitale sector.
3. Toerisme en cultuur versterken elkaar.
4. Er zijn voldoende ontwikkelkansen voor bestaand aanbod.

Kunst en cultuur

Uitwerken museumvisie in beleid

In 2021 stelde de raad de visie op musea vast. De huidige visie vertalen we naar beleid. Wij hebben niet één gemeentelijk museum, maar meerdere gecertificeerde musea. De gezamenlijke musea (Musea Sluis) werken samen en vertellen het verhaal van (de historie) van Sluis.

Voor een toekomstbestendig museumlandschap, vinden wij het noodzakelijk om vanuit de huidige samenwerking te groeien naar één museumorganisatie op afstand van de gemeente. Deze organisatie exploiteert de gecertificeerde musea en zorgt zelf voor externe financiering en fondsen. Zo ontwikkelen en behouden we een kwalitatieve voorziening voor inwoners en kinderen (educatie). En ook voor toeristen als seizoensverlenging, doordat we investeren in het achterland.

Om dit te realiseren is een structurele investering nodig in professionele capaciteit om alle benodigde expertise, zoals promotie, educatie, fondsenwerving, bedrijfsvoering en ontwikkeling, te borgen. Incidenteel is € 100.000 benodigd voor de opstart. Voor de promotie-activiteiten wordt een aanbesteding uitgezet. Aan uw raad wordt hiervoor nog een voorstel aangeboden.

Naast de structurele investering is eenmalig een upgrade nodig om achterstallig onderhoud in collecties, beheer en certificering weg te werken van de verschillende musea. Dit is ook een randvoorwaarde voor de privatisering van Museum het Belfort. Incidenteel is hier een financiële bijdrage van € 200.000 voor nodig.

Voor de overige museale activiteiten zien wij geen primaire rol voor de gemeente. Een waarderingssubsidie is hiervoor een optie. Deze is te bekostigen vanuit bestaande budgetten.

Programma 3: Wonen en voorzieningen

Wonen

Evalueren woonbeleid

Eind 2025 beginnen we met de voorbereiding van een evaluatie van het uitvoeringsplan van het woonbeleid. Deze wordt in 2026 aan u aangeboden. Hiervoor schakelen we externe expertise in.

Mobiliteit

Regionale mobiliteitsstrategie (RMS)

Het publiek vervoer is in ontwikkeling. Vanaf 2025 is in heel Zeeland publiek vervoer ingericht op basis van de vraag van de reiziger. Samen met de provincie Zeeland werkt Sluis, net als alle andere Zeeuwse gemeenten, het publiek vervoer verder uit. Deze verandering vraagt onder andere realisatie van HUBS (opstappunten) en koppeling met doelgroepenvervoer (WMO, scholieren etc.). De voorbereidingen en uitvoering starten in 2024 en moeten in januari 2026 gereed zijn.

Mobiliteitsplan

We werken op dit moment aan het opstellen van een gemeentelijk mobiliteitsplan. Het benodigde budget voor de uitvoering hiervan is nu nog onduidelijk. Dit zal op een later moment aan u worden voorgelegd.

Gronddepot

Het bestaande terrein van het voormalig woonwagenkamp aan de Sasputsestraat in Schoondijke gebruiken we al enkele jaren voor de tijdelijke opslag van partijen grond. Deze partijen worden na inname bemonsterd en uiteindelijk afgevoerd naar de juiste bestemming. De inrichting van dit voormalig woonwagenkamp voldoet niet aan de eisen die gesteld worden voor tijdelijke opslag van partijen grond. Het is wel noodzakelijk om een dergelijk terrein binnen onze gemeente te hebben. Een definitieve inrichting en formalisering van de activiteit is gewenst en vergt een investering van € 425.000. De kapitaallasten van € 38.000 per jaar zijn opgenomen in het meerjarenperspectief.

Programma 4: Sociaal domein

Jeugd

Uitbreiden gratis kinderopvang

In 2023 werd het kabinetsplan om kinderopvang in Nederland bijna gratis te maken uitgesteld. Dit uitstel en de val van het Kabinet zorgde voor onzekerheid over de toekomstige landelijke regeling.

De uitwerking van een lokaal plan liep hierdoor vertraging op. De pilot 'gratis kinderopvang' werd verlengd met een half jaar met als doel om, op basis van gedegen onderzoek, de besluitvorming voor de toekomst voor te bereiden. Samen met de Kinderopvang Zeeuws-Vlaanderen worden scenario's uitgewerkt. In de tweede helft van 2024 leggen we de scenario's aan de raad voor. Deze scenario's zijn gebaseerd op de ervaringen met de pilots, de resultaten van de onderzoeken en de beschikbare financiële middelen. Daarnaast houden we rekening met de aansluiting bij het Zeeuws-Vlaams lobbytraject.

Gratis kinderopvang is voor de gemeente Sluis een speerpunt waarvoor structureel een stelpost is opgenomen in de begroting.

Jeugdzorg en Hervormingsagenda Jeugdzorg

Zoals is vermeld in de 1e Bestuursrapportage 2024 stijgen de kosten voor Jeugdzorg in 2024 met € 1.225.000. De prognoses voor 2025 laten een verdere stijging zien tot € 2.001.000. Hierin is het risico van de hoger uitgevallen CAO-afspraken voor de Jeugdzorg verwerkt. Daartegen staat ook dat er onlangs vanuit het Rijk een Hervormingsagenda Jeugdzorg is uitgebracht die deels kan zorgen voor besparingen in de Jeugdzorg. Deze besparing van € 750.000 hebben we, conform de provinciale richtlijn, opgenomen in het meerjarenperspectief.

Jeugd en veiligheid

In 2024 is een samenwerkingsconvenant afgesloten met externe partners af op het gebied van jeugd en veiligheid. Hierbij zetten we ook (meer) in op acties en communicatie- en bewustwordingscampagnes.

Zorg

Contractmanager Wmo

De drie gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen voeren samen het inkoopbeleid voor de Wmo uit. Op dit moment is het contractbeheer nog onvoldoende geborgd. De contractmanager is verantwoordelijk voor het contractdossier, de kwaliteit van de geleverde zorg en levert input voor nieuwe aanbestedingen. Het voorstel is om één contractmanager aan te stellen voor Zeeuws-Vlaanderen. De kosten dragen de drie gemeenten samen. Structureel wordt hiervoor € 25.000 geraamd.

Update beleidsplan sociaal domein

Het beleidsplan sociaal domein loopt tot en met 2024. Om tot een nieuwe update van het beleidsplan te komen, hebben we externe inhuur nodig. De kosten kunnen uit bestaande middelen worden bekostigd.

Leefbaarheid

Doorontwikkeling uitvoering sociaal domein

Het coalitieakkoord en addendum voorzien in de ontwikkeling van het voorliggend veld. Kwaliteitsontwikkeling, borging en een goed voorliggend veld voorkomt dat de groei van WMO en Jeugd minder zal zijn. De kost gaat echter voor de baat. Vooral de inzet van kwaliteitsmedewerkers, maatschappelijk werkers en jongerenwerkers is noodzakelijk. Het optimaliseren van de uitvoering van ons sociaal domein en de daarmee gepaard gaande aanpassingen in processen zijn ingezet. Hierdoor gaan we voldoen aan de eisen, zoals die

o.a. door onze accountant zijn geformuleerd en brengen we onze wachlijsten terug tot wettelijke termijnen. Een en ander kost kruim in de organisatie. Veranderingen kosten tijd en gaan samen met afscheid nemen van wat 'gewoon' was.

Doel van de versterking van het voorliggend veld, met name preventieve en maatschappelijk werk, is om de instroom in het Sociaal Domein en de daarmee gepaard gaande uitgaven te beperken. Uitgangspunt is dat de doorontwikkeling van het 'voorliggend veld' de zelfredzaamheid en de bestaanszekerheid van onze inwoners zal ondersteunen. Dit zal zijn weerslag krijgen in de komende jaren.

De hervormingsagenda jeugd eist dat iedere gemeente voorziet in een robuuste toegang. Uiterlijk in 2028 moet dit gerealiseerd zijn. Daarnaast starten we met het werken conform de 'KERNGEZOND' methodiek, waardoor de samenwerking met bijv. Woningcorporatie, huisartsen, apotheken, etc. vorm krijgt.

We schatten in dat deze doorontwikkeling een structurele bijdrage vraagt van € 300.000. Deze bijdrage hebben we opgenomen in het financieel jarenperspectief.

Vrijwilligersbeleid

In 2024 ontwikkelen we het vrijwilligersbeleid voor de periode 2025 en volgende jaren. Uitgangspunt is dat we de voorwaarden en omkadering, incl. financiële vergoeding, voor de verschillende vrijwilligersfuncties zoveel mogelijk uniformeren en waar nodig onderscheiden.

Kunst en cultuur

Opstellen kunst, cultuur en erfgoedbeleid

Op het gebied van cultuur en erfgoed is behoefte aan een aanscherping van de kaders en beleidsuitgangspunten. De ontwikkeling van een cultuur- en erfgoedbeleid voorzien we in 2025. Dit sluit ook aan bij onze verplichting om jaarlijks informatie te verstrekken in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) aan de Provincie op het gebied van erfgoed. Voor het opstellen van het beleid is een incidentele bijdrage nodig van € 60.000. Deze bijdrage hebben we in ons financiële hoofdstuk opgenomen.

Verhogen subsidieplafond cultuur

Het subsidieplafond voor culturele initiatieven is al een aantal jaar niet voldoende om alle activiteiten die wij waardevol achten te subsidiëren. Daarom stellen wij voor om, in afwachting van een op te stellen cultuur- en erfgoednota, het plafond te verhogen. In deze kadernota is hier een structurele bijdrage van € 50.000 en een incidentele bijdrage van € 25.000 in 2025 opgenomen.

Bibliotheek en media

Investeren in de maatschappelijke en educatieve bibliotheek is een randvoorwaarde voor het vergroten van de participatie van inwoners. Samen met de bibliotheek pakken we regie in het bestrijden van laaggeletterdheid en geven we vorm aan digitale inclusie en burgerschap. We zetten ons maximaal in voor een leven lang leren en het ontwikkelen van basisvaardigheden voor degene die het nodig hebben. We werken met onze collega gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen op basis van het meerjarenbeleidsplan Bibliotheek aan nieuw beleid voor een meer 'geletterde en inclusieve samenleving'. Samen met de bibliotheek kijken we ook hoe we de extra rijksmiddelen optimaal kunnen benutten om onze doelen te realiseren. Een onderzoek naar een extra vestiging op locatie Sluis is hier onderdeel van. Dan realiseren we in onze vierde vitale kern een maatschappelijke bibliotheek voorziening.

Onderhoud binnen- en buitenkunst

In de begroting is geen structurele bijdrage opgenomen voor het onderhoud van binnen- en buitenkunst. Net als voor onze gebouwen is het wenselijk om hiervoor ook een

onderhoudsbudget op te nemen. In deze kadernota is een structurele bijdrage van € 25.000 verwerkt.

Programma 5: Bestuur en veiligheid

Veiligheid

Bluswatervoorziening

De gemeente heeft de zorg voor een goede bluswatervoorziening. Er zijn plaatsen in onze gemeente waar deze voorziening te summier is. Daarnaast hanteert Evides kleinere diameters bij vervanging van waterleidingen, waardoor de waterlevering ontoereikend is voor het blussen van een brand van formaat. De Veiligheidsregio Zeeland geeft dringend advies om onze bluswatervoorziening te verbeteren. Om aan onze zorgplicht te voldoen, hebben we in het meerjarenperspectief een structurele bijdrage opgenomen van € 35.000.

Brandweerkazerne Cadzand

De brandweerkazerne in Cadzands voldoet niet meer aan de ARBO-eisen. Om hieraan te voldoen moet de kazerne aangepast en verbouwd worden. Er wordt een deel aangebouwd. Het plan is om dit te doen door middel van tijdelijke unitbouw. Hiermee voldoet de kazerne weer aan de ARBO-eisen. De jaarlijkse kapitaallasten ad € 7.000 zijn opgenomen in het meerjarenperspectief.

Samenwerkingen

Lobbykracht in Den Haag

Op 7 maart 2024 ontvingen wij een verzoek van de OZO-kerngroep om in de begroting van 2025 rekening te houden met een bijdrage in de kosten van een tweede lobbyist in Den Haag voor Zeeland. Dit gaat om een structurele bijdrage. Daarnaast gaven de drie Zeeuws-Vlaamse colleges in een gezamenlijke vergadering in november 2023 aan een eigen Zeeuws-Vlaamse lobbyist te wensen. De kosten hiervoor delen we over de drie gemeenten. Daarmee vragen we structureel middelen voor een extra Zeeuwse lobbyist en mogelijk een eigen Zeeuws-Vlaamse lobbyist.

Nieuw contract doelgroepenvervoer

Het vervoerscontract met het huidige vervoersbedrijf loopt, na een verlengingsperiode, definitief af in september 2025. Het samenwerkingsverband Collectief Vraagafhankelijk Vervoer startte de voorbereidingen voor een nieuw Europees aanbestedingstraject. Door de huidige krappe marges en de situatie op de arbeidsmarkt verwachten we dat de aanbesteding van de gecombineerde percelen Wmo-vervoer en leerlingenvervoer kan leiden tot een kostenverhoging van 15 tot 20 procent ten opzichte van de huidige uitgaven.

Richtlijnen Vereniging van Zeeuwse Gemeenten (VZG)

De VZG is het platform voor onderlinge afstemming tussen de Zeeuwse gemeenten. De richtlijn van de VZG voor 2024 wordt bijgesteld naar 4,7% (was 3,4%) en voor 2025 op 3,7% (nu 3,9%). Dit lijkt voor 2025 een voordeel te zijn, maar de doorwerking van 2024 zal per saldo een kostenverhoging betekenen voor meerdere jaren.

Samenwerking GGD, RUD en VRZ

Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden van samenwerking tussen de GGD, de RUD en de VRZ. We verwachten dat dit mogelijk financiële gevolgen zal hebben.

Kostenstijging RUD

Landelijk zijn zes kritische prestatie indicatoren (KPI's) geformuleerd waaraan een robuuste omgevingsdienst met ingang van 1 april 2026 moet voldoen. RUD Zeeland stelde een plan van aanpak op om daar invulling aan te geven. Het plan van aanpak met bijbehorende begrotingswijziging leggen we voor zienswijze aan de raad voor op 4 juli 2024. Definitieve besluitvorming is voorzien in het algemeen bestuur van RUD Zeeland op 9 september 2024.

Versterken projectorganisatie Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen

Uit de evaluatie van het eerste jaar blijkt dat aanvullende formatie nodig is voor de (secretariële) ondersteuning van de programmamanager en de projectstructuur voor de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen. Het concrete doel is om de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen en de werkagenda 2.0 structureel in te bedden in een krachtig programma. Dit programma richt zich enerzijds op de borging van de regionale samenwerking en anderzijds op de borging van de projecten vanuit de verschillende regiodeals en vanuit de kansenagenda 'Elke Regio Telt' die bijdragen aan de doelen en ambities van de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen. Voor het versterken van de projectorganisatie is structureel € 55.000 opgenomen in deze kadernota.

6: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien

Indexeringen

De toegepaste indexeringen in de begroting 2025 worden gebaseerd op de indices zoals opgenomen in de meicirculaire 2024.

Gemeentelijke belastingen

Uitgangspunten tarifiering

In het coalitieakkoord van 2022 is afgesproken dat dekking voor de ambities in de komende vier jaar kan worden verkregen “..door belastingen, die op dit moment onder het landelijk gemiddelde liggen, (gefaseerd) naar het *landelijk gemiddelde* te brengen”.

Sindsdien is voor de toeristenbelastingen bepaald om deze gefaseerd naar het landelijk gemiddelde te brengen zoals ook blijkt uit het addendum op het coalitieakkoord.

Inzicht in tarieven versus landelijk gemiddelde

In de bijlagen zijn voor het inzicht van onze belastingtarieven tabellen weergegeven. Daarbij is de positie van Gemeente Sluis ten opzichte van het landelijk gemiddelde volgens Coelo weergegeven (inclusief voetnoot tabel 1). Ook is een 2^e tabel opgenomen: Benchmark woonlasten Zeeland 2024. Daarin wordt een vergelijking gemaakt met andere Zeeuwse gemeenten. Tot slot geeft tabel 3 inzicht in woonlasten voor eigenaar en huurder ten opzichte van Zeeuwse gemeenten.

Niet voor alle belastingsoorten blijkt een gemiddelde te (kunnen) worden berekend door Coelo. En in de voetnoot is een uitgebreide toelichting opgenomen die van belang is voor inzicht in de berekeningsmethodiek van de verschillende tarieven.

Onderzoek naar toeristenbelasting

In de raadsvergadering van september 2024 wordt de bestuursopdracht voor de toeristenbelasting behandeld. In de eerste helft van 2025 zijn de primaire resultaten en adviezen van het onderzoek naar verwachting bekend. Na besluitvorming kunnen de effecten daarvan verwerkt worden in de belastingverordening 2026. De bestuursopdracht omvat het uitvoeren van een diepgaand onderzoek naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van de heffing van de toeristenbelasting door middel van een percentage van de omzet alsmede onderzoek naar de meest optimale heffingsmethodiek.

Conform het addendum op het coalitieakkoord wordt het tarief voor de toeristenbelasting voor 2025 gebaseerd op 2024 met daarbij de indexering meicirculaire.

Dividend ZEH

Vanuit deelname aan de energiesector ontvangen we dividend. De middelen kunnen worden ingezet ter dekking van incidentele lasten.

Structurele doorwerking 1e Bestuursrapportage 2024

Vanuit de 1^e Bestuursrapportage 2024 is de structurele doorwerking voor de jaren 2025-2028 opgenomen in deze Kadernota. Deze bevat onder andere de inzet van het dividend ZEH van € 1,6 miljoen als structureel dekkingsmiddel en de meeropbrengst gemeentelijke belastingen van ca. € 2,5 miljoen als gevolg van realistisch begroten (loslaten voorzichtigheidsprincipe).

2. Paragrafen

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Meerjarig onderhoudsplan (MJOP)

Voor de gemeentelijke gebouwen maakten we een nieuw meerjaren onderhoudsplan (MJOP) 2024-2033. Dit plan is gemaakt met behulp van een nieuw gebouwenbeheer programma en is gebaseerd op fysieke gebouwinspecties van de meeste gemeentelijke gebouwen. Bij de inspecties is aandacht voor vervangingsinvesteringen, onderhoudskosten, toegankelijkheid, verduurzaming en wettelijke verplichtingen. Er is sprake van veel achterstallig onderhoud. Voor het uitvoeringsprogramma is er in de meerjarenbegroting circa een drievoud van de begrote bedragen in 2024 nodig. We stoten panden af om de kosten binnen de perken te houden. De netto verkoopopbrengst reserveren we voor de gebouwen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Toekomstbestendige bedrijfsvoering én dienstverlening

Het addendum nodigt het college uit om waar nodig voorstellen te doen om de bedrijfsvoering (en daarmee de dienstverlening) toekomstbestendig te houden. Door aanscherping van de wet- en regelgeving moet er extra inzet komen op het gebied van onder andere interne controle, contracten, informatiemanagement, risicomanagement en portfoliomanagement. Hiervoor is structureel € 270.000 benodigd.

Doorontwikkeling Sociaal domein

We kiezen ervoor te investeren in ons voorliggend veld. Door een adequaat aanbod van ontmoeting-, sport- en cultuurmomenten willen we onze inwoners in alle leeftijdsgroepen beter faciliteren. We willen onze inwoners ook helpen dergelijke initiatieven zelf in hun stad, dorp of kern op te zetten.

De vraag naar zorg neemt toe terwijl de beschikbaarheid van zorg afneemt. Vergrijzing werkt twee kanten op: door vergrijzing neemt de zorgvraag toe, veel zorgmedewerkers gaan met pensioen en de toestroom van jonge zorgmedewerkers stakt. Door een goed voorliggend veld, wat we samen met onze inwoners opbouwen, voorkomen we een nog grotere groei van de zorgbehoefte. Door voortijdige interventies zullen we een deel van de zorgvragen met lichtere zorg kunnen oplossen.

Door een beter netwerk van opbouwwerk, sport, cultuuraanbod, jongerenwerk en maatschappelijk werk kunnen we naast onze inwoners staan en ze beter faciliteren. De bedoeling is dat dit leidt tot minder geïndiceerde zorg of in ieder geval tot een mindere groei van intensiever (kostbare) zorg. Een eerste stap hierin is de lancering van het community platform 'Samen Sluis'. Het doel van Samen Sluis is door online contact offline contact tot stand te brengen. Ontmoeting en verbinding! Door te investeren in een netwerk van professionele én vrijwillige buurtverbinders zetten we de eerste stappen.

Het team leefbaarheid en participatie werkt integraal samen met de andere clusters binnen én buiten het sociaal domein. Kwaliteit en procesregie krijgen een belangrijke rol. Daarnaast investeren we in de toegang tot zorg, waardoor we onze inwoners snel en op de juiste manier helpen.

De hervormingsagenda jeugd eist dat iedere gemeente voorziet in een robuuste toegang. Uiterlijk in 2028 moet dit gerealiseerd zijn. Eén plek waar inwoners terecht kunnen met alle zorgvragen. We starten vanuit jeugd en werken naar een centrale toegang voor het sociale domein. We werken samen met o.a. huisartsen en wooncorporaties (Kerngezond).

Uitvoering Projecten Programma Informatiebeveiliging o.a. ter voorbereiding op de NIS2

Als gemeente werken we veel met privacygevoelige informatie. Informatiebeveiliging, privacy en beheersmaatregelen om risico's te beperken, zijn hierbij essentieel. In september 2023 stelden we het Strategisch Informatiebeveiliging en Privacy Beleid 2023-2026 vast. In 2023 en begin 2024 was er veel aandacht voor de aankomende, nieuwe Europese cyberwetgeving NIS2.

Het doel is om de nationale veiligheid en die van Europa te borgen. Digitale veiligheid is hierbij een prioriteit. Net als bij de AVG is er risico op boetes en op bestuurlijke aansprakelijkheid. De NIS2 wordt per oktober 2024 audit plichtig. Om hiernaartoe te werken, is er extra inzet geweest voor risico-inventarisatie, test en onderzoek van kwetsbaarheden, verzekering, hard- en software en capaciteit voor de implementatie.

Op basis van een risico gestuurde aanpak bepaalden we de prioriteit en inhoud van de verschillende projecten die we uitvoeren binnen het Programma Informatiebeveiliging. Het volledig invoeren van de NIS2 raakt alle organisatieonderdelen, werkprocessen en informatiesystemen van gemeente Sluis en is een aanzienlijke opgave. Tijdens de commissievergadering op 26 maart 2024 praatten we de raad hierover bij.

Paragraaf Projecten

In 2025 werken we verder aan majeure projecten die een substantiële financiële en/of organisatorische impact hebben. Dit zijn:

- Havengebied Breskens;
- Masterplan Nieuwvliet;
- Cadzand-Bad;
- Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen;
- Rechtmatigheidsverantwoording;
- (Burger)participatie;
- Duurzaamheid
- Regionale Mobiliteit Strategie (RMS)

We lichten de volgende drie projecten verder toe.

Havengebied Breskens

Het project Havengebied Breskens is in volle gang. We komen in de fase dat er keuzes voorliggen. In de begroting namen we eerder een structureel bedrag op. Het is op dit moment nog onduidelijk of en zo ja welke extra kosten de realisatie met zich meebrengt.

Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen

Oostburg

Het Masterplan Oostburg namen we op als één van de speerpunten in het coalitieakkoord 'Strategie met ambitie'. Voor de uitvoering van dit plan is in de begroting al een structureel bedrag opgenomen. Het is op dit moment nog onduidelijk of en zo ja welke extra kosten de realisatie met zich meebrengt. Daarnaast is voor de huidige huisvesting een bedrag voorzien in ons MJOP.

IJzendijke

Het Masterplan IJzendijke namen we op als één van de speerpunten in het coalitieakkoord 'Strategie met ambitie'. Voor de uitvoering van het Masterplan IJzendijke is in de begroting een bedrag opgenomen voor een nieuw multifunctioneel centrum (MFC) en voor infrastructurele werken. Het is op dit moment nog onduidelijk of en zo ja welke extra kosten de realisatie van het Masterplan IJzendijke met zich meebrengt.

Cadzand-Bad

We geven uitvoering aan de ambities om Cadzand-Bad om te vormen tot een stijlvolle badplaats. De huidige voortgang en ontwikkelingen zorgen voor druk op de grenzen van de kaders. We gaan aan de slag met het opstellen van kaders voor de gebieden in Cadzand-Bad waarvoor op dit moment nog geen (nieuw) beleid is vastgesteld. Daarnaast evalueren we en herijken we eventueel de huidige beleidskaders. Dit betreft Bijlage 10 Ruimtelijke visie en beeldkwaliteit uit 2010 en de Schilvisie Cadzand-Bad uit 2011.

3. Financieel meerjarenperspectief

Vooraf

In het meerjarenperspectief geven we een doorkijk naar 2025 en volgende jaren. Het vormt tevens de basis voor de uitwerking van de begroting 2025 en meerjarencijfers 2026-2028.

Uitgangspunten

Uitgangspunt voor het meerjarenperspectief 2025-2028 is het saldo van de lopende (meerjaren)begroting 2024-2027 tot en met de 9e wijziging van de programmabegroting 2024 (raad 16 mei 2024). De overige uitgangspunten zijn:

	2025	2026	2027	2028
Inwoners	23.150	23.150	23.150	23.150
aantal inwoners per 1-1-2024: 23.150				
Woonruimten (incl. recreatiewoningen)	18.600	18.685	18.770	18.855
Salarissen/sociale lasten	4,4%	3,4%	4,3%	3,9%
Gemeentelijke heffingen / indexeringen	2,3%	2,6%	2,6%	2,5%
Rente investeringen	4%	4%	4%	4%
Algemene uitkering	De meicirculaire 2024 Gemeentefonds vormt de basis voor de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 (raadsbesluit 28 maart 2019).			

Toelichting

Inwoners:

Voor het aantal inwoners per 1 januari 2025 gaan we uit van 23.150 inwoners.

Woonruimten:

Bij de berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt rekening gehouden met 18.600 woonruimten (inclusief recreatiewoningen). De groei voor de komende jaren is op basis van de ambitie uit het Beleidsplan Wonen.

Personeelslasten:

De procentuele stijging van de personeelslasten is gekoppeld aan het kengetal Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (obv meicirculaire 2024). Ten opzichte van de huidige begroting zijn deze percentages nagenoeg gelijk. De detailbegroting van de personele lasten wordt nog verder uitgewerkt, waarna deze in de begroting 2025 wordt opgenomen.

Gemeentelijke heffingen/indexeringen:

Hierbij wordt uitgegaan van het Prijs bruto binnenlands product (pbbp) uit de meicirculaire 2024. Dat betekent dat in de begroting 2025 en meerjarencijfers 2026-2028 deze inflatiepercentages worden toegepast bij de indexering van de budgetten en de berekening van de tarieven en de belastingopbrengst.

In de tweede helft van het jaar is een betere inschatting van de te realiseren baten gemeentelijke heffingen mogelijk. Om die reden wordt een bijstelling, indien nodig, verwerkt in de 2^e Bestuursrapportage van het betreffende jaar.

Rente investeringen:

Voor de berekening van de rentecomponent van de kapitaallasten (nieuwe) investeringen hanteren we 4%.

Gemeenschappelijke regelingen:

De richtlijnen van de VZG voor de begrotingen 2025 en meerjarenramingen 2026-2028 van gemeenschappelijke regelingen zijn als volgt:

- de toegestane inflatiecorrectie is 3,9%;
- de bezuinigingsrichtlijnen is 0%;
- de reserverichtlijn van 5% van alle baten wordt blijvend onder de aandacht van de gemeenschappelijke regelingen gehouden.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds:

Volgens het raadsbesluit van 28 maart 2019 wordt in de begroting 2025-2028 uitsluitend de meicirculaire 2024 Gemeentefonds verwerkt. De gevolgen van de overige circulaire verrekennen we met de in 2020 ingestelde egalisereserve algemene uitkering.

Voorjaarsnota 2024 en Meicirculaire 2024

De Voorjaarsnota geeft een vooruitblik op de rijksbegroting voor de komende jaren. Over de gevolgen worden gemeenten geïnformeerd via de meicirculaire.

De Voorjaarsnota 2024 bevat een aantal grote mutaties voor gemeenten:

- Volume accres;
- LPO accres (Loon en Prijs Ontwikkeling);
- Incidentele compensatie;
- Opschalingskorting;
- Afrekening BTW-Compensatiefonds 2023.

Rekening houdend met bovenstaande punten zijn berekeningen gemaakt wat de gevolgen voor onze gemeente zijn. Voor 2024 en 2025 zien we dat de incidentele compensaties niet voldoende zijn om de negatieve gevolgen van de beide accressen teniet te doen. In 2024 is de totale mutatie echter nog positief dankzij de afrekening van het BCF 2023. Per saldo betekent dit voor 2024 een positieve mutatie van ongeveer € 1 ton en voor 2025 een negatieve mutatie van ruim € 1 miljoen. Voor de jaren 2026-2029 zouden de effecten enkele tonnen positief zijn.

In de Voorjaarsnota is enkel rekening gehouden met bovenstaande onderwerpen. Mutaties in de vorm van taakmutaties, incidentele uitkeringen, decentralisatie uitkeringen etc. worden pas zichtbaar in de Meicirculaire. Deze kunnen zowel positief maar zeker ook negatief uitpakken. Voorgaande bedragen bieden dan ook maar een kleine richtlijn. Na de uitwerking van de Meicirculaire 2024 kan meer richting gegeven worden aan de te verwachten baten uit het Uitkeringsfonds.

Meerjarenperspectief 2025-2028

In onderstaande tabel treft u het bijgestelde meerjarenperspectief 2025-2028 aan. Alle positieve bedragen leiden tot een hoger begrotingssaldo, alle negatieve bedragen leiden tot een lager begrotingssaldo.

Meerjarenperspectief 2025-2028 (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
--	------	------	------	------

Saldo (na 9e programmawijziging 2024, raad 16 mei 2024)	3.655	-122	828	1.935
---	-------	------	-----	-------

Bijstelling verbonden partijen				
- GGD – publieke gezondheid	-139	-92	-60	-26
- Sabewa	-61	-94	-156	-138
- RUD	-224	-357	-381	-438
- Collectief vervoer	-40	-42	-44	-73
- Veiligheidsregio Zeeland	-40	60	1	-41
- Dethon	-126	-202	-222	-172
Effect verbonden partijen	-630	-727	-862	-888

Ontwikkelingen				
- indexeringen	meicirc	meicirc	meicirc	meicirc
- personeelslasten	meicirc	meicirc	meicirc	meicirc
- algemene uitkering (meicirculaire 2024)	meicirc	meicirc	meicirc	meicirc
- MJOP gebouwen (raad juni)	-1.875	-1.854	-1.834	-1.813
- structurele doorwerking 1e bestuursrapportage 2024	3.440	3.238	3.257	3.261
Effecten Ontwikkelingen	1.565	1.384	1.423	1.448

Bijgesteld meerjarenperspectief agv verbonden partijen en ontwikkelingen	4.590	535	1.389	2.495
---	--------------	------------	--------------	--------------

Beleidskeuzes				
Programma 1: Duurzaamheid				
Bestrijden exoten	-25	-26	-27	-27
Programma 2: Economie en Arbeidsmarkt				
Uitwerken museumvisie in beleid	-300	-	-	-
Programma 3: Wonen en Voorzieningen				
Mobiliteitsplan	pm	pm	pm	pm
Versterken projectorganisatie Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen	-55	-57	-58	-60
Realisatie inrichting gronddepot Schoondijke	-38	-38	-38	-38
Programma 4: Sociaal Domein				
Uitbreiden gratis kinderopvang	pm	pm	pm	pm

Jeugdzorg	-2.001	-2.038	-2.076	-2.115
Hervormingsagenda (HA) Jeugd, obv 650 mln besparing	750	750	750	750
Contractmanager Wmo	-25	-25	-25	-25
Doorontwikkeling uitvoering sociaal domein	-300	-309	-318	-328
Opstellen kunst, cultuur en erfgoed beleid	-60	-	-	-
Verhogen subsidieplafond Cultuur	-75	-50	-52	-53
Nieuw contract doelgroepenvervoer	pm	pm	pm	pm
Structureel onderhoud binnen- en buitenkunst	-25	-26	-27	-27
Programma 5: Bestuur en Veiligheid				
Zorg voor goede bluswatervoorziening	-35	-36	-37	-38
Uitbouwen brandweerkazerne Cadzand	-7	-7	-7	-7
Lobbykracht Den Haag	-39	-40	-41	-42
Samenwerking GGD, RUD en VRZ	pm	pm	pm	pm
6. Algemene dekkingsmiddelen, overheid, vpd en onvoorzien				
Onderzoek naar toeristenbelasting	pm	pm	pm	pm
Informatiebeveiliging	-250			
Toekomstbestendige bedrijfsvoering	-270	-270	-270	-270
Effecten Beleidskeuzes	-2.755	-2.172	-2.226	-2.280
Indicatie effecten voorjaarsnota (onder voorbehoud Meicirculaire 2024)	-1.352	313	168	219
Bijgesteld meerjarenperspectief na beleidskeuzes	483	-1.324	-669	434

In bovenstaande tabel zijn verschillende pm-posten opgenomen. Hieraan is de volgende betekenis gekoppeld:

Nu geen financiële consequenties, wel aankondiging

Wordt uitgewerkt in de meicirculairebrief

Rekeningresultaat 2023

Tegelijkertijd bij deze Kadernota 2025-2028 wordt het voorstel voor het verdelen van het rekeningresultaat 2023 (€ 13.726.000) behandeld. De keuzes die daarbij gemaakt worden, kunnen van invloed zijn op bovenstaand meerjarenperspectief.

Structureel en reëel evenwicht in begroting 2025

Bovenstaand meerjarenperspectief toont tekorten in de jaren 2026 (ravijnjaar) en 2027. Vanaf 2028 wordt het saldo weer positief. Deze kadernota biedt de uitgangspunten voor het opstellen van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028. De detailuitwerking kan/zal nog wijzigingen met zich meebrengen.

De richtlijnen van de provincie over structureel en reëel evenwicht voor de begroting 2025 zijn de volgende:

De structurele taken dient u te bekostigen met structurele opbrengsten. Dat betekent dat tegenover jaarlijks terugkerende kosten, voldoende jaarlijks terugkerende opbrengsten staan.

- *‘Reëel ramen’ wil zeggen dat u de kosten goed inschat en dat ze passend zijn voor de taken. Zorg ervoor dat u uw kosten en opbrengsten realistisch raamt en dat de taken die daarbij horen haalbaar zijn.*
- *Is uw begroting in 2025 niet structureel en reëel in evenwicht? Dan dient u ervoor te zorgen dat dit evenwicht tijdig wordt hersteld in de meerjarenraming, uiterlijk in 2028.*

Het meerjarenperspectief in deze Kadernota voldoet aan deze richtlijnen van de provincie. Bij de behandeling van de begroting 2025 zal een voorstel worden gedaan om de incidentele tekorten te egaliseren door middel van het inzetten van een reserve.

4. Bijlagen

Tabel 1: positie gemeente Sluis ten opzichte van landelijk gemiddelde Coelo

Belastingen	Tarieven 2024 gemeente Sluis	Landelijk gemiddelde volgens Coelo	Plaats in de ranglijst Coelo (0 = goedkoopste, 342 = duurste)
Onroerende-zaakbelastingen	0,0777%	0,1012%	60
Afvalstoffenheffing	€ 330,05	€ 324,50	187
Rioolheffing	€ 305,55	€ 236,06	302
Hondenbelasting	€ 67,75	€ 24,91	283
Precariobelasting	Diverse uiteenlopende tarieven	n.v.t.	n.v.t.
Toeristenbelasting	€ 2,75	€ 3,48	282
Reclamebelasting	Geldt alleen voor Oostburg	n.v.t.	n.v.t.
Marktgelden	Veel verschillende tarieven.	n.v.t.	n.v.t.
Lijkbezorgingsrechten	Veel verschillende tarieven.	n.v.t.	n.v.t.
Forensenbelasting	5‰ van de WOZ-waarde met een minimum en een maximum.	n.v.t.	n.v.t.
Parkeerbelastingen	€ 2,00	€ 0,96	259
Naheffingsaanslagen parkeerbelasting	€ 76,40	n.v.t.	n.v.t.
Leges Burgerzaken	Wettelijke tarieven	n.v.t.	n.v.t.
Leges bouwvergunningen	Diverse tarieven	n.v.t.	n.v.t.
Leges overige	Diverse tarieven	n.v.t.	n.v.t.

Voetnoot bij Tabel 1:

Van de meeste belastingen berekent Coelo geen gemiddelde omdat ze niet geïnventariseerd worden.

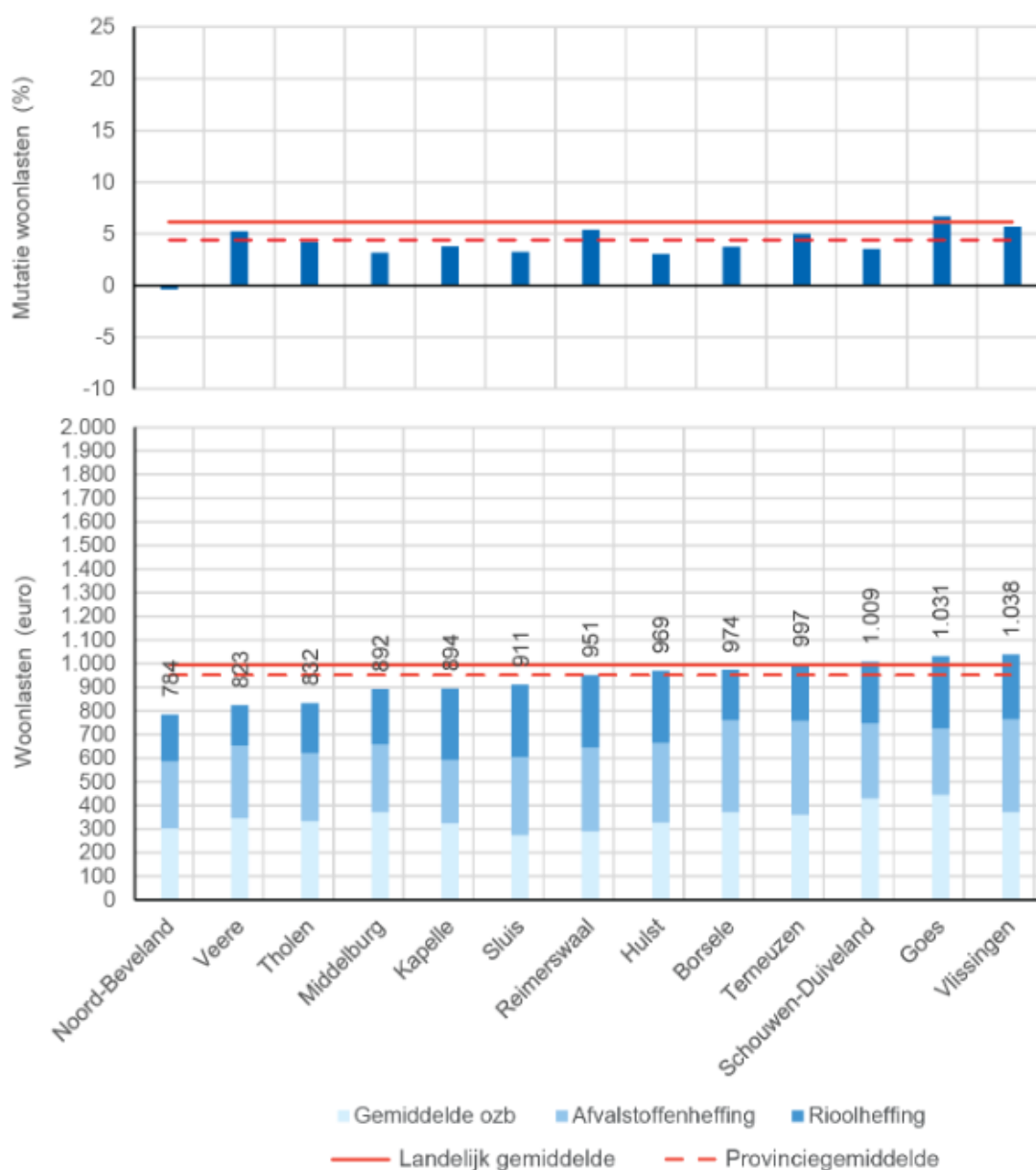
- Bij de OZB is het tarief Woningen gehanteerd en vergeleken met het gemiddelde volgens Coelo.
- Gemiddelden Coelo voor afval en riol zijn gebaseerd op meerpersoonshuishoudens. Tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn. Gemeenten hanteren als heffingsmaatstaf veelal waterverbruik danwel WOZ-waarde.
- Gemiddelde Coelo is ongewogen gemiddelde op basis van één hond en inclusief niet-heffende gemeenten. Neem je alleen de heffende gemeenten, dan ligt het gemiddelde voor één hond op € 71.
- Voor de toeristenbelasting werd tot en met 2023 het “(gewogen) landelijk gemiddelde van de heffende gemeenten volgens Coelo” als uitgangspunt genomen.

- Forensenbelasting: wordt door Coelo niet geïnventariseerd. Wij rekenen 5% van de WOZ-waarde met een minimum € 500 en een maximum van € 5.000. Hulst rekent 6,45% van de WOZ-waarde.
- Parkeerbelasting: het tarief van Gemeente Sluis is het uurtarief zoals het op de meeste parkings geldt m.u.v. bv. Groote Markt en Cadzand-Bad. Coelo hanteert hier een ongewogen gemiddelde. Er zijn veel gemeenten die nog geen parkeerbelasting hanteren. Echter, ook gemeenten waar het eerste uur gratis parkeren is (en daarboven wel een parkeerbelasting hanteren) worden door Coelo meegerekend als niet-heffende gemeenten. Zou je het ongewogen gemiddelde nemen van alleen de heffende gemeenten (waar ook het eerste uur betaald dient te worden) dan komt het gemiddelde op € 2,64 en zitten we onder het gemiddelde.
- Leges: Leges burgerzaken betreft veelal wettelijke maximumtarieven.

Tabel 2: Benchmark woonlasten Zeeland 2024

Benchmark woonlasten Zeeland 2024

Tabel 3: Woonlasten per huishouden

	Eigenaar bewoner			Huurder		
	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden
Gemiddelde provincie	872	951		362	449	
Zeeland						
Borsele	826	974	164	331	479	190
Goes	941	1.031	226	273	363	75
Hulst	867	969	155	540	642	317
Kapelle	770	894	72	445	569	269
Middelburg	848	892	69	306	350	66
Noord-Beveland	725	784	13	423	482	195
Reimerswaal	776	951	130	390	566	265
Schouwen-Duiveland	922	1.009	196	304	391	106
Sluis	822	911	84	547	636	313
Terneuzen	939	997	190	341	398	112
Tholen	742	832	28	303	394	107
Veere	733	823	23	314	404	123
Vlissingen	968	1.038	234	387	458	169

De hierboven benoemde woonlasten bestaan uit OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing.